

Z TÝLOVÉ VOJENSKÉ VĚDECKÉ KONFERENCE ARMÁD STÁTŮ VARŠAVSKÉ SMLOUVY

Týlová vojenská vědecká konference armád států Varšavské smlouvy, která se konala v Praze koncem roku 1970 za účasti nejvyšších představitelů velení a štábu Spojených ozbrojených sil a ČSLA, hodnotila současný stupeň připravenosti týlu armád států Varšavské smlouvy a zabývala se směry dalšího rozvoje týlu národních armád členských států koalice. Měla významný vojenskopolitický rámec, daný účastí vysokých velitelských, štábních a týlových funkcionářů všech spojeneckých armád i štábu Spojených ozbrojených sil a vysoce pracovní charakter. V sekci týlu pozemních vojsk se její práce zaměřila na otázky organizace a činnosti týlu koaličních uskupení pozemních vojsk ve společných operacích, na materiální zabezpečení včetně dopravy, na technické a zdravotní zabezpečení vojsk a na velení týlu. Sekce týlu letectva a PVOS se zabývala otázkami letištního a letištně technického zabezpečení, materiálního zabezpečení a organizace přísunu, způsoby zvyšování odolnosti letectva a vojsk PVOS. Sekce týlu vojenského námořnictva řešila problematiku rozvinování zásobovacích základen, organizace velení a součinnosti s pozemními vojsky v operacích na přímořském směru.

Do popředí celého jednání výrazně vystupovaly zásady týlového zabezpečení vojenských uskupení ve společných operacích. Složitost otázky vyplývá z odlišnosti v řízení operační činnosti polních vojsk a řízení jejich týlového zabezpečení. Zatím co polní vojska, vyčleňovaná národními armádami koalice, jsou v operační podřízenosti Spojeného velení (a tedy řízení **polních** vojsk všech armád koalice je plně integrováno ve štábu Spojených ozbrojených sil), zůstává týlové zabezpečení polních vojsk úkolem příslušného národního velení. Je tomu zejména v důsledku nezbytných vazeb týlového zabezpečení na činnost státních a hospodářských orgánů, čili jinými slovy vázanosti týlového zabezpečení na ekonomické a jiné zdroje státu. Tyto vazby nelze ani zrušit, ani opomíjet, protože budou i nadále objektivně existovat. Uvedená skutečnost samozřejmě vyvolává problémy při realizaci konkrétních úkolů v zabezpečení polních vojsk a podstatně zvyšuje nároky na činnost teritoriálních orgá-

nů ČSLA. Je tomu taá zejména proto, že opatření učiněná v systému Spojeného velení mohou velmi silně ovlivnit i otázky týlového rázu, nebo naopak možnosti týlového zabezpečení jednotlivých států budou limitovat operační rozhodování Spojeného velení. Může k tomu docházet zejména tehdy, dojde-li k podstatným odchylkám situace od plánovaných předpokladů, a to v oblasti jak operační, tak týlové.

Svůj odraz nachází tato situace v analogických problémech i na nižší úrovni. V soudobých operacích bude zcela nutně a velmi často docházet ke změnám v podřízenosti svazů, svazků a útvarů mezi jednotlivými koaličními armádami. Z operačního hlediska — aniž bych tuto otázku podceňoval — bude taková změna podřízenosti záležitostí poněkud jednodušší než z hlediska týlového. Možnost použití nově podřízených svazů, svazků a útvarů bude v podstatě závislá především na tom, jak rychle bude možné zabezpečit je (tj. osoby a techniku) po stránce materiální, technické a zdravotnické.

A zde právě vznikají problémy, vyplývající z nutnosti řešit otázku materiálních zdrojů, sil a prostředků zabezpečujících jejich přísun k vojskům, způsobů zdravotnického, technického a jiného zabezpečení nově do soustavy včleněných vojsk, řízení týlového zabezpečení v změněných podmínkách apod.

Otázky materiálního zabezpečení jsou dále komplikovány skutečností, že řada druhů materiálu a techniky není unifikována, působí zde (např. v oblasti proviantního zabezpečení) i národní zvláštnosti a tradice. Problémy mohou vzniknout i v oblasti řízení (otázka dorozumění, způsobu vedení dokumentace, spojení apod.).

Nejjednodušší bude situace, kdy každý spojenecký stát (armáda) zabezpečuje uskupení svých vojsk bez ohledu na jeho začlenění do velitelské podřízenosti jiné armády svým vlastním týlem.

S touto možností však nelze vždy počítat. V soudobých operacích bude docházet k odtržení takto začleněných vojsk od vlastních zásobovacích, zdravotnických a technických základů. V takových případech může být povinnost týlového zabezpečení uložena týlu frontu (armády), do němož (níž) jsou spojenecká vojska začleněna, a mateřská armáda k tomu vyčlení své vlastní přiměřené síly a prostředky týlu. I v této situaci bude možné řešit týlové zabezpečení bez podstatných potíží, zejména bude-li dobře řešeno řízení převzatých spojeneckých týlových prvků.

Nejsložitější situace vznikne, dojde-li k začlenění jednotlivých divizí nebo sborů do sestavy jiné spojenecké armády nebo frontu, aniž by bylo možné vyčlenit k jejich týlovému zabezpečení odpovídající síly a prostředky. Tíha úkolů týlového zabezpečení bude tedy spočívat na týlu přejímající armády (frontu) s výjimkou zásobování **neunifikovaným** materiálem. Tento materiál může přisunovat pouze vlastník zdroje (zásob).

Bude-li tento zdroj (zásobovací etapa) vzdálen od zabezpečovacích vojsk (zejména bude-li umístěn mimo rámec uskupení, kde je spotřebitel dočasně

začleněn], bude možné řešit přísun těchto zásob jen za předpokladu použití rychlých dopravních prostředků, většího předstihu požadavků spotřebitele vůči zásobovacímu zdroji a preference v pořadí přísunu.

Možnost zásobování **unifikovaným** materiálem je limitována pouze množstvím potřebných zásob nebo též jejich vzdáleností od místa potřeby a možnostmi jejich přepravy, tedy v podstatě faktorem času. Tyto skutečnosti se projevují výrazně pouze při vzniku **náhlé** potřeby **většího** množství materiálu, např. při hromadných ztrátách.

Domnívám se, že poslední varianta bude spíše výjimkou, vynucenou okolnostmi. Přesto však musíme i s ní počítat.

V souvislosti s problematikou materiálního zabezpečení vojsk, u nichž došlo ke změně podřízenosti, vyvstává do popředí otázka **unifikace** techniky a materiálu. Požadavek studovat možnosti další účelné standardizace a unifikace výzbroje, techniky a předmětů zásobování je proto jeden z hlavních závěrů týlové konference.

Unifikace by ve válce podstatně usnadnila změnu podřízenosti celých svazů, svazků bez dosavadních potíží, zejména zjednodušením zásobovacího procesu a opravářské činnosti. Je tedy jednou z významných cest ke zkvalitňování materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení vojsk. To je ovšem její druhotný význam. Hlavní smysl unifikace spočívá v tom, že pomáhá k uplatňování účelné delimitace výzkumu, vývoje a výroby v rámci koalice, ke zvyšování produktivity práce shromadňováním výroby na jedné a omezením sortimentu výroby v jedné zemi na druhé straně. Tyto otázky podrobně rozebíral plk. ing. Berný ve Vojenské mysli č. 3/1970.

Unifikace ve vojenské oblasti směřuje jednak mimo rámec jednotlivých armád koalice, tedy k unifikaci techniky a materiálu ve všech spojeneckých armádách, jednak dovnitř každé armády, kde je nezbytné unifikovat techniku a materiál všech druhů vojsk (např. vybavovat vojska a týly dopravní technikou podobných parametrů, unifikovat mostní materiál silničního a železničního vojska apod.). Na základě licencí je nejhlouběji rozvinuta unifikovaná výroba některých bojových prostředků (tanky, letadla), některé prostředky dodává SSSR (raketové zbraně aj.).

U týlového materiálu je z hlediska potřeb unifikace nejdůležitější **materiál služby PHM**, a to především se zřetelem k tomu, že tvoří podstatnou část objemu přísunu materiálu vůbec. Zde je nutné v perspektivě přikročit od uskutečněných opatření v oboru pohonných hmot a maziv (jde o konkrétní určení možnosti záměn jednotlivých druhů materiálu na základě ekvivalentních parametrů) k unifikaci technických prostředků služby, zejména spojovacích elementů potrubní techniky, která by vytvořila podmínky k rychlému propojení, zřízení náhradních tras, okruhů polních produktovodů jako velmi efektivního dopravního prostředku pro pohonné hmoty.

V **dopravních prostředcích** jako nejschůdnější postup jít od typizace **základních** parametrů jednotlivých kategorií vozidel (např. jednotných norem obloženosti u typizovaných řad) k typizaci vozidel v **dílčích** ukazatelích a posléze i k licenční výrobě různých kategorií vozidel v jednotlivých státech Varšavské smlouvy podle doporučení unifikační komise RVHP.

U **proviantu a výstroje** jsou možnosti unifikace omezeny určitými zvyklostmi a tradicemi. Výjimkou je polní výstroj, kde jsou dílčí zkušenosti ze spolupráce armád Varšavské smlouvy. Je však možné přistoupit k unifikaci u řady druhů proviantní a výstrojní techniky, zejména u výrobních a dílenských zařízení a prostředků k přepravě a skladování pitné vody.

U **zdravotnické** techniky a materiálu lze bez problémů unifikovat individuální prostředky zdravotnické ochrany a pomoci. Perspektivně bude vhodné unifikovat některé druhy obalů k použití v poli (zejména na krev, plasmu, plyny aj.) a rovněž univerzalizovat některá zařízení k odsunutím raněných v různých dopravních prostředcích.

V oboru **silničního** materiálu je potřebné unifikovat prostředky k regulaci dopravy (současně však ujednotit i normy k činnosti pořádkových orgánů), dále je možná i potřebná unifikace některých silničních strojů a paletizačního a obalového materiálu.

Unifikace by měla směřovat i ke zvýšení univerzálnosti použití techniky, zejména k umožnění použití jejich víceúčelových modifikací při zachování stejných základních prvků.

Použití určitého druhu techniky má nesporně vliv i na organizaci sil, které tuto techniku používají. Proto se může realizace některých opatření k unifikaci techniky a materiálu odrazit i v oblasti struktury týlových jednotek, útvarů a zařízení. To je ovšem otázka odvozená a pro dané téma není aktuální.

Velmi důležitý činitel, podmiňující úspěšné vedení soudobých operací, je rovněž **unifikace a formalizace dokumentů**.

Týlová konference posoudila i tuto otázku a dospěla k závěru, že využití jednotné formalizované operačně týlové dokumentace je jedna z nezbytných podmínek nepřetržitého zabezpečení vojsk ve společně vedených operacích.

Pracovní porada zástupců všech armád států Varšavské smlouvy, konaná několik měsíců po týlové konferenci v NDR, se zabývala již zcela konkrétními otázkami, jak tento úkol realizovat co do rozsahu, obsahu i formy dokumentace i v oblasti týlového zabezpečení.

Problematika týlového zabezpečení společně vedených operací není ovšem zdaleka vyčerpána těmito poznámkami k týlovému zabezpečení spojeneckých vojsk v sestavě jiných armád a s tím související problematiky unifikace techniky a materiálu a týlové dokumentace. Týlová vojenská vědecká konference se zabývala řadou dalších otázek a je samozřejmé, že se k jejím závěrům budeme v praktické práci v oblasti týlového zabezpečení ještě dlouho vracet a využívat získané poznatky k dalšímu zlepšování práce týlu ČSLA.